

Treball Final de Grau

Resum executiu

*Processos participatius a escala municipal a la
comarca del Vallès Occidental:
Els casos de Montcada i Reixac i Santa Perpètua de
Mogoda*

Ciències Polítiques i Gestió Pública

Universitat Autònoma de Barcelona

Tutor: Nicolás Barbieri Muttis

Alumne: Antonio Miralles Fernandez NIU:1396660

A partir de les protestes ciutadanes sorgides l'any 2011 a Espanya, arran de la crisi econòmica i financera de 2008, han nascut diferents moviments socials que han plantejat noves tesis i pràctiques a l'hora de fer política i la seva relació amb la societat civil, apostant per una democràcia més directa i una implicació activa de la ciutadania en els assumptes públics. Aquestes protestes ciutadanes, amb el pas del temps, han anat evolucionant i hi han cristal·litzat en diferents formes: Des de partits polítics com Partido X o Podemos a plataforma ciutadanes com La Plataforma d'Afectats per la Hipoteca (La PAH) o Juventud sin Futuro.

La pressió i influència de tots aquests nous moviments socials ha fet que diferents ens públics es replantegin la seva forma de relacionar-se amb la societat, sobretot a escala municipal, on han tingut més influència aquests moviments socials, i també on més i millor s'han adoptat les seves tesis de democràcia directa a través de les polítiques municipals de participació ciutadana.

L'objectiu general d'aquest treball és saber quins canvis s'han produït en les polítiques de participació ciutadana en els municipis on governen els denominats "partits del canvi", sorgits a partir de les protestes ciutadanes de 2011 i d'altres candidatures d'esquerra alternativa. Per poder arribar a aquest objectiu s'ha utilitzat el model d'anàlisi d'equilibri puntuat (*Punctuated equilibrium*) de Baumgartner i Jones (1993) que analitza el grau de canvi de direcció en les polítiques públiques de forma sectorial. Uns altres objectius més específics són la classificació dels diferents tipus de polítiques de participació ciutadana emprades per aquests nous partits i la incidència que han tingut aquestes polítiques en la governança dels municipis de Montcada i Reixac i Santa Perpètua de Mogoda.

La principal hipòtesis és que tot i que des de 2011, i de forma més contundent l'any 2015, tots aquests moviments i partits del canvi han irromput amb molta força a la política municipal, només han pogut canviar de forma parcial les polítiques participatives en aquells municipis on han pogut governar.

S'ha escollit el mètode d'estudi de cas per a l'elecció dels casos a analitzar. Aquest mètode es basa en la recerca d'un coneixement profund de casos o fenòmens molt concrets. El coneixement que produeix aquest mètode d'investigació és sempre dependent del context del cas, derivat de la proximitat que hi ha entre investigador i la realitat social que envolta al cas o fenomen que vol investigar. Aquesta "proximitat" també fomenta l'obtenció d'experiències molt concretes que no es poden aconseguir ni detectar a través d'altres mètodes, i que poden contribuir a la correcta explicació de les causes del fenomen o de la validació de diferents hipòtesis. Un altre avantatge d'aquest mètode és que ajuda al desenvolupament dels processos d'aprenentatge de l'investigador en matèria de bones i noves tècniques per a la investigació (Flyvbjerg, 2004)

En aquest treball s'ha buscat, el que denomina Flyvbjerg *casos crítics*, exactament dos, per a la validació de la hipòtesi del treball. Els denominats casos crítics són aquells casos on és més

probable que es produeixi el fenomen a investigar. Si en aquests dos casos crítics, la hipòtesi resulta no ser vàlida, tampoc serà vàlida per a tota la resta de casos on el fenomen és menys probable que passi, fent que la hipòtesi quedi refutada com a no vàlida de forma general.

El treball de camp o la forma del qual s'ha obtingut la informació, sobre les polítiques locals de participació i la realitat social que l'envolta, ha sigut a través de 3 entrevistes per cada cas d'estudi, és a dir, un total de 6 entrevistes, amb l'objectiu de representar tots els actors implicats en les polítiques participatives del municipi.

Pel model d'anàlisi s'ha emprat el mètode d'equilibri puntuat o *Punctuated equilibrium*, de Baumgartner i Jones (1993). Aquest mètode es basa en una sèrie de conceptes que ajuden a definir i detectar canvis de direcció ideològica en polítiques sectorials, en el nostre cas polítiques participatives municipals.

Aquest mètode d'anàlisi distingeix fins a tres tipus d'escenaris en els processos de canvi en les polítiques públiques:

- Desequilibri: Alt potencial de canvi radical del sistema d'actors i de la direcció ideològica de les polítiques.

- Equilibri parcial: Potencial de canvi baix. El sistema d'actors clàssics aconsegueix mantenir de forma parcial el seu monopoli de poder de decisió.

- Equilibri: El potencial de canvi és pràcticament nul.

Com a resultats podem dir que tot i que en el cas de Santa Perpètua no s'ha produït cap canvi, en el cas de Montcada i Reixac, encara que amb certes limitacions econòmiques, s'ha produït un veritable canvi en les polítiques participatives d'aquest municipi. Tot i que el cas de Montcada i Reixac no es pot generalitzar o extreure unes conclusions definitives, s'ha de continuar investigant quins han sigut els factors que han permès que es realitzés un canvi en les polítiques participatives d'aquest municipi i no en altres amb característiques similars.

En els tipus de participació que s'han emprat en els dos municipis ho podem classificar a través de la següent taula.

	Tipus de participació	Punts forts	Punts dèbils
Montcada i Reixac	-Regidor de barri -Consells sectorials i de barri -Pressupostos participatius	-Baix cost -Augment participació -Decisió ciutadana en assumptes públics	-Escàs ús ciutadà -Tendència més informativa que participativa -Escassos recursos
Santa Perpètua de Mogoda	-Pressupostos participatius -Taules de centre -Negociacions reglaments de participació	-Decisió ciutadana en assumptes públics -Augment inicial de la participació -Decisió ciutadana en assumptes públics	-Baixa participació -Tendència a baixar la participació amb el pas del temps -Negociacions estancades